

**КУПРІЄВИЧ Вікторія, ІЛЬІНА Тетяна /
Victoria KUPRIEVICH, Tetyana ILYINA**

**SOFT SKILLS ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА**
*[Soft skills as a necessary component of a teacher's
professional development]*

Система освіти України сьогодні потребує педагогів, які здатні не лише швидко опанувати сучасні методики викладання та виховання здобувачів освіти, а й адаптувати їх до потреб освітнього середовища, створювати та впроваджувати власні розробки, організовувати процес навчання на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів.

Саме інновації, фахова компетентність і затребуваність конкурентоздатного педагога з високим рівнем сформованості «soft skills» – серед головних умов входження національної освітньої системи в європейський освітній простір XXI сторіччя. Останні дослідження ринку праці говорять про те, що посилюється інтерес до «soft skills». Більшість роботодавців вважають їх так само важливими, як і професійні знання та вміння. Вважається, що професійні вміння та навички застарівають, а «soft skills» є актуальними завжди.

В умовах активного пошуку інноваційних освітніх моделей, формується оновлений образ педагога, який має бути консультантом, порадиником, тьютором, дослідником, новатором, фасилітатором. Педагог сучасного закладу освіти має володіти певним комплексом «hard skills» та «soft skills», необхідним для здійснення ефективної професійної діяльності.

Вивченню проблеми «hard skills» (твердих навичок) та «soft skills» (м'яких навичок) у різний час займалися О. Абашкіна, О. Біляковська, Є. Гайдученко, О. Глазунова, В. Давидова, Н. Длугунович, Н. Жадько, Г. Івонія, Л. Коваль, Т. Кожушкіна, С. Наход, Ю. Портланд, О. Соснічка, А. Тютюнник, Л. Фамілярська та ін.

М'які навички (soft skills), на думку дослідників, не залежать від попередніх знань чи підготовки і однаково важливі як для педагога-початківця, так і для професіонала з великим стажем роботи. Вони також не є вродженими чи незмінними. Останні дослідження з психології та когнітивної діяльності свідчать, що їх можна цілеспрямовано розвивати навіть у дорослих, доповнюючи їхні професійні знання та уміння (hard skills) [1, с. 148].

Педагоги мають бути готовими працювати у нестандартних ситуаціях, здатними передбачати та прогнозувати результати своєї роботи, ефективно взаємодіяти, творчо реагувати, мислити креативно, постійно удосконалюватися та навчатися, бути інноваційно спрямованими. Від особистісного сприймання й усвідомлення педагогом значущості «soft skills» залежатиме його успіх у професійній діяльності та затребуваність у професійному конкурентному середовищі.

«Soft skills» – це комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних, наскрізних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність та не пов'язані з конкретною професійною сферою.

Аналіз джерельної бази дослідження дає можливість подати узагальнювальну характеристику «soft skills»:

- • набуті соціально-психологічні навички, які фахівець отримує шляхом неформальної та інформальної освіти та використовує для розвитку в професійній галузі;
- • не мають сертифікації, важко відстежити, виміряти кількісними показниками, перевірити їх рівень розвитку, наочно продемонструвати;
- за їх розвиток відповідає права півкуля головного мозку, EQ – емоційний інтелект;
- мінливі та ситуативні, що залежать від конкретної спеціальності та підприємства зокрема;
- допомагають фахівцям знаходити оптимальні рішення в широкому спектрі завдань, які не описані в посадових обов'язках;
- передбачають постановку цілей, лідерство, мотивацію, емоційний інтелект, комунікацію, прийняття рішень, планування, управління конфліктами, критичне мислення, креативність, опірність стресам;
- особисті якості, які дають можливість ефективно й гармонійно взаємодіяти з іншими людьми, використовувати різні моделі поведінки;
- мають мало спільного із професійним знаннями, але натомість тісно пов'язані з характером людини;
- вбирають соціальні, інтелектуальні, комунікативні, вольові тощо компетенції [2, с. 28].

Саме «soft skills» на сьогодні є необхідним складником професійного саморозвитку і самореалізації педагога впродовж життя, показником рівня його конкурентоспроможності на вітчизняному і міжнародному ринку праці.

Протягом останніх 10 років у різних країнах світу приймаються міжнародні та державні програми, націлені на впровадження «soft skills» у навчальні плани університетів та інших ступенів професійної освіти. Можемо з упевненістю стверджувати, що система підвищення кваліфікації педагогів має також замислитись над тим, як кваліфіковано, на достатньому рівні експертизи імплементувати розвиток «soft skills» у свої

програми. Предметом аналізу і корекції мають стати й форми підвищення кваліфікації, бо мова йде про навички. А їх можна сформувати лише на інтенсивному інтерактивному тренінгу. Перспективою подальших наукових пошуків може стати розроблення якісного діагностичного інструментарію, який застосовуватиметься у післядипломній освіті з метою вимірювання рівня сформованості та розвитку «soft skills» компетентного педагога.

Список використаних джерел

1. Пометун О. І. М'які навички вчителя для міцної школи. *Стан освітнього процесу в умовах викликів сьогодення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Дніпро, 12 лют. 2021 р. Дніпро: Міжнар. гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 148–150.

2. Сидоренко В. В. Розвиток Soft Skills педагога професійної (професійно-технічної) освіти в умовах діджиталізації: компетенції, цінності, поведінкові індикатори, результати. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій*: матеріали IV Всеукр. наук.-метод. семінару, 5 листоп. 2020 р.; Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2020. 228 с. С. 26–30.

**ЛАЗАРЄВА Тетяна, ЛАЗАРЄВ Микола /
Tatyana LAZAREVA, Mykola LAZAREV**

СИСТЕМА SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ

*[Development of soft skills in future teachers of food technologies
of higher education institutions]*

Тенденції на ринку праці, що сьогодні спостерігаються в нашій країні та за кордоном, вказують на необхідність формування різних професійно важливих якостей для кожної спеціальності. Переходячи на Європейські стандарти освіти виділяють професійні навички або Hard Skills та гнучкі навички або Soft Skills.

Для вищої освіти нашої країни поняття «soft skills» є відносно новим та недостатньо дослідженим. Більшої уваги приділено формуванню саме Hard skills як системі теоретичних знань, практичних умінь та навичок, які викладачі закладів вищої освіти можуть чітко сформулювати через цілі навчання, застосувати різні методи, засоби та форми організації навчального процесу, перевірити їх формування у здобувачів вищої освіти. Інша ситуація складається із гнучкими навичками (Soft skills). Їх перелік не можна знайти в освітньо-професійних програмах, не достатньо визначено